

47. møde

Torsdag den 15. april 1982 kl. 10.00

Dagsorden:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om jobskabelse.
(Lovforslag nr. L 172).

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdstilbud til ledige.
(Lovforslag nr. L 173).

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og amtskommuner.
(Lovforslag nr. L 176).

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ungdomsvejledning om uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder.
(Lovforslag nr. L 178).

5) Første behandling af:

Forslag til lov om foranstaltninger vedrørende lære- og praktikpladser og om ændring af lov om lærlingeforhold og lov om erhvervsfaglige grunduddannelser.
(Lovforslag nr. L 179).

6) Forespørgsel til forsvarsministeren:

Forespørgsel [om NATOs forstærkningsplaner] af Steen Folke (VS) og Gert Petersen (SF).
(Forespørgsel nr. F 15).

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Medlemmer af folketing Tinning (VS) og Anne Grete Holmsgård (VS) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om genetablering af den sociale pensionsfond.
(Beslutningsforslag nr. B 75).

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Tinning (VS):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om genetablering af den sociale pensionsfond.
(Beslutningsforslag nr. B 75).

Jeg skal i øvrigt henvise til beslutningsfor-
slagets tekst og de ledsagende bemærkninger
hertil.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om jobskabelse.
(Lovforslag nr. L 172. Fremsat 31/3 82).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Kaj Poulsen (S):

Dette forslag til lov om jobskabelse er et væsentligt led i regeringens bestræbelser på at bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden. Det er socialdemokratiets opfattelse, at tankerne i forslaget, som er udtryk for en nytænkning i dansk arbejdsmarkedslovgivning, vil give et væsentligt bidrag til en bedring af beskæftigelsen først og fremmest for de unge arbejdsløse, men også for de ældre ledige.

Som det fremgår af arbejdsministerens fremsættelsestale, har forslaget været diskuteret med arbejdsmarkedets hovedorganisationer og de kommunale organisationer. Vi finder det i socialdemokratiet overordentlig væsentligt, at man har søgt den størst mulige forståelse for dette forslag.

Det er vores håb, at den danske befolkning, erhvervslivet og organisationerne vil modtage og benytte denne lov i den ånd, hvori arbejdsministeren har fremsat den, således at vi kan få skabt flest muligt arbejds-

[Kaj Poulsen]

pladser til gavn for beskæftigelsen og til gavn for produktionen i det danske samfund.

Socialdemokratiet ønsker, at de nye arbejdspladser, der skal etableres efter denne ordning, bliver skabt i det private erhvervsliv, men i det omfang det private erhvervsliv ikke er i stand til eller ønsker at modtage den udfordring og de muligheder, der ligger i forslaget om at skabe nye arbejdspladser, nye produktioner, med en ikke ubetydelig statsstøtte, ser vi ingen grund til, at en offentlig arbejdsgiver ikke skal kunne tage denne udfordring op.

Der er jo i forslaget åbnet mulighed for kommuner og amter for at iværksætte forskellige beskæftigelsesarbejder, som også kan være egentlig produktion. Det finder vi i socialdemokratiet ikke blot er nødvendigt for at hjælpe kommunerne med at beskæftige de ledige, men også en overordentlig rimelig ordning.

Hvis man ude i lokalsamfundene kan finde fornuftige beskæftigelsesaktiviteter til de ledige, hvorfor skulle man så ikke have lov til at gå i gang med dem? Hvis de mange unge, som har slidt for at finde sig et job, med denne lovs vedtagelse ved at bruge deres fantasi, deres kreative evner, får mulighed for at skabe sig job, hvorfor skulle de så ikke have lov til det?

Den eneste betingelse, ministeren stiller i lovforslaget, er, at en sådan produktion og sådanne job ikke må være til væsentlig gene for eksisterende danske virksomheder. Vi tror, at der kan laves en masse fornuftige nye arbejdspladser. Men det bliver jo ikke nødvendigt at lave disse arbejdspladser i offentlig regie, såfremt det private erhvervsliv forstår at udnytte mulighederne i forslaget.

Som allerede nævnt er det vores håb, at kommunerne, erhvervslivet og befolkningen vil tage den udfordring op, der ligger i forslaget, og vi håber, at en række organisationer vil tilslutte sig de muligheder, der ligger i det, og medvirke til at få skabt de arbejdspladser, vi har behov for. Der ligger en kæmpeudfordring til boligforeninger, fagforeninger, miljøbevægelser og mange andre foreninger og organisationer, som ved brug af fantasi vil kunne skabe en række nye værdifulde arbejdspladser. Der er hermed skabt mulighed for, at en aktiv befolkning kan medvirke til at løse dette samfundsproblem.

Ministeren foreslår, at de amtslige arbejdsmarkedsnævn skal godkende de enkelte tiltag på jobskabelsesområdet, og det er vores håb, at disse nævn vil have den opgave for øje, som i øjeblikket er den væsentligste samfundsopgave, nemlig at skabe flest muligt arbejdspladser, og ikke forfalder til det gamle dogme om, at så snart der er offentlige penge i noget som helst, så duer det ikke, og dermed afviser fornuftige forslag til nye arbejdspladser.

Socialdemokratiet kan støtte den nye procedure, som ministeren foreslår, nemlig at der fra nævnet skal foreligge svar på inden en måned, om der kan igangsættes en jobskabelsesaktivitet, og såfremt der ikke foreligger svar fra arbejdsmarkedsnævnet på, om der kan iværksættes egentligt arbejde, er svaret automatisk ja. En sådan regel vil naturligvis være med til at afbureaukratisere hele sagsbehandlingen, og vi synes fra socialdemokratiets side, at der er en fornuftig og spændende nytænkning i dette godkendelses- eller ankesystem, som man måske med nytte kunne overveje at indføre på andre områder.

Jeg skal slutte med at sige, at vi fra socialdemokratiets side tilslutter os forslaget med begejstring og håber på en hurtig og en grundig behandling af forslaget.

Grethe Fenger Møller (KF):

Regeringens længe imødesete martspakke er her i dag til første behandling i folketinget. Og hvad skal vi så mene om den? Jo, vi må for det første erkende, at det er en meget omfattende pakke, regeringen her giver os, både når vi ser på de arbejdsmarkedspolitiske forslag, og når vi ser på de uddannelsesmæssige forslag. For det andet mener jeg også, man må sige, at denne pakke, som altså nu bliver behandlet i april, faktisk er bedre end den redegørelse, som arbejdsministeren gav folketinget i begyndelsen af dette år. Vi har bl.a. opnået det, at vi ikke længere har tvang med i pakken med hensyn til lære- og praktikpladser, men at der er opnået enighed om, hvordan man skal skaffe flere lære- og praktikpladser, og det ser jeg som noget positivt. Det gælder også den udformning, denne aftale har fået, fordi den i praksis kommer til at virke som en hjælpeforanstaltning i en krisesituation og så automatisk lige-

[Grethe Fenger Møller]

som vil trappe af, når problemet forhåbentlig snart bliver løst.

Man må også sige, at regeringen har forsøgt at forbedre jobskabelsesforslaget ved at tage flere regler ind om arbejdsmarkedsnævnets og landsarbejdsmarkedsnævnets kompetence. Jeg må bare sige, at jeg synes ikke, det er godt nok. For det andet mener jeg, man må sige, at marts pakken kræver en meget grundig udvalgsbehandling, og den er jeg også sikker på at vi får, ligesom jeg er sikker på, at partierne i folketinget vil medvirke positivt til den.

Det er også en enormt kostbar pakke, regeringen er kommet med til os her, og det er faktisk umuligt ved en gennemgang af forslagene at foretage konkrete beregninger over, hvad de økonomiske konsekvenser ville være, såfremt marts pakken uændret gik igennem, hvad den ikke kommer til.

Når vi så ser på forslaget om jobskabelse, må man sige, at det primært må være den økonomiske politik, der skal bedre konkurrenceevnen og dermed også løse de beskæftigelsesmæssige problemer. Det står nogle steder i bemærkningerne, men man skal lede et godt stykke inde, før man ser en sætning om, at det primære må være den økonomiske politik. Vi mener, at det må være den økonomiske politik, der skal klare disse ting på længere sigt. Den selektive arbejdsmarkeds politik kan aldrig komme til at fungere som et alternativ til den økonomiske politik, men alene som et supplement til denne.

Hvad er det, regeringen vil med denne marts pakke? Den siger, den vil bekæmpe arbejdsløsheden og især afskaffe ungdomsarbejdsløsheden, og det er jo en målsætning, vi kan være enige om. Men er det godt nok, det, vi får i denne pakke? Der har været mange forsøg tidligere. Vi har haft en jobtilbudsordning, og vi har haft fremrykkelse af jobtilbudsordningen, men det har ikke givet nok. Nu får vi så her et forslag om jobskabelse, som siger, at enhver kan ansøge om støtte til oprettelse af nye arbejdspladser. Det er jo en meget generel formulering, men den bliver selvfølgelig uddybet både i lovforslaget og i bemærkningerne.

Arbejdet skal være af samfundsmæssig værdi. Hvordan foretager vi denne afgrænsning? Det skal være arbejde, som ellers ikke ville være blevet udført. Men samtidig siger man jo mange steder i bemærkningerne, at det, man skal forsøge, er på den ene side at

finde noget ekstraordinært, noget, der ikke ellers ville være blevet udført, og på den anden side skal man nærme sig det normale job.

Som punkt 3 siger man, at arbejdet ikke i væsentligt omfang må reducere efterspørgslen efter produkter og tjenesteydelser, der allerede produceres. Hvad vil »i væsentligt omfang« sige? Vil det sige, at man accepterer konkurrenceforvridning, og hvordan skal man fortolke denne form for væsentlighed?

Det, man kan være bange for, er, at regeringen i sit forsøg på at bekæmpe arbejdsløsheden bruger et middel, der betyder, at vi ændrer kurs i retning af at kommunalisere store dele af den private sektors produktion. Man siger jo klart, at formålet er at udvide kommunernes og amtskommunernes muligheder for at fremme beskæftigelsen gennem en øget adgang til produktion med henblik på afsætning. Har vi nogen som helst garanti for, at vi får en nettoudvidelse af beskæftigelsen på dette område? Vi har utallige erfaringer fra jobtilbudsordninger, hvor dette ikke var tilfældet, og derfor må vi kræve, at der ikke gennemføres en form for lovgivning, som flytter produktionen fra private til kommunale virksomheder.

Vi ønsker at få gang i det private erhvervsliv, men vi ønsker ikke, at prisen for dette skal være en konkurrenceforvridning, at man simpelt hen lukker mindre virksomheder og så i stedet for starter en kommunal produktion.

Det, vi ønsker det skal ende med, er en støtte, således at det private erhvervsliv får bedre vilkår at fungere under, og vi ønsker også, at arbejdsmarkedsnævnets godkendelse skal ind under alle omstændigheder, der er jo tilfælde, hvor det i henhold til loven ikke er muligt.

Vi tror også, der er en risiko for, at jobskabelsesordningen vil medføre en vækst af urentable produktioner.

Det, der er afgørende, er: hvad vil regeringen egentlig gøre her til sidst? Hvad vil regeringen? Nogle ministre har udtalt, at marts pakken er et enten-eller. Andre ledende socialdemokrater har sagt: ja men det er noget, vi lægger frem, det er noget, vi kan tale om under udvalgsbehandlingen, og da må jeg sige til regeringen, at den har ingen parlamentarisk mulighed for at gennemføre marts pakken alene. Den er nødt til at samarbejde

[Grethe Fenger Møller]

med andre politiske partier i folketinget, og det vil klæde regeringen, og det vil klæde resultatet af martspakken, om der kan skabes så bredt et flertal som muligt for, at vi får gang i beskæftigelsen og især får hjulpet de unge på vej.

Derfor må jeg sige til regeringen: I må komme med forslag, som vi må gå ind i en grundig drøftelse af, således at man ikke bare dikterer en løsning ned over hovedet på folketinget, men at vi får en seriøs debat om, hvordan vi får løst disse problemer.

Ellemann-Jensen (V):

Hensigten er god nok. Regeringen vil med dette og de andre forslag, som vi har til behandling i dag, nedbringe og fjerne ungdomsarbejdsløsheden, og den hensigt kan venstre fuldt og helt tilslutte sig. Vi betragter også ungdomsarbejdsløsheden som et af de mest påtrængende problemer, folketinget bør søge at løse, men vi tror ikke på, at dette lovforslag om jobskabelse vil løse problemerne. Vi frygter tværtimod, at hvis lovforslaget bliver gennemført, som det ligger her, vil det på lidt længere sigt skade beskæftigelsen i Danmark, og det vil det, fordi lovforslaget indeholder elementer, der kan undergrave den danske produktions konkurrenceevne. Jobskabelse er jo et mærkelig kunstigt begreb. Vi kan kun opfatte forslaget her som et udtryk for, at regeringen nu åbent erkender, at dens hidtidige forsøg på at føre beskæftigelsespolitik er slået fejl. Regeringens politik har undergravet de private virksomheders muligheder for at fastholde beskæftigelsen.

Regeringen har afvist vores forslag om en mere dynamisk erhvervspolitik og har i stedet for søgt at lappe på problemerne med kunstige offentlige beskæftigelsesordninger, og nu er vi så efterhånden endt derhenne, hvor regeringen giver vedvarende støtte til midlertidigt arbejde, hvor det burde være omvendt.

Nu vil man så betræde nye stier – hr. Kaj Poulsen kaldte det nytænkning – og et hovedpunkt er dette forslag om at lukke op for kommunal produktion med afsætning for øje. Her bryder man klart med helt grundlæggende principper i arbejdsdelingen mellem offentlig og privat sektor i Danmark. I venstre er vi ikke bange for at bryde med gamle principper eller bryde gamle grænser

ned, hvis det ellers kunne hjælpe på ungdomsarbejdsløsheden, men her sker der jo bare det, at man flytter rundt på arbejdsløsheden.

Hvis en kommune i den ene ende af landet begynder at bruge store statstilskud til at starte en produktion, så skulle det være meget mærkeligt, om der ikke i den anden ende af landet allerede bliver lavet nogenlunde det samme i en eksisterende privat virksomhed, og den virksomhed bliver så slået ud, for den kan naturligvis ikke konkurrere med de store statstilskud. Og sker det, ja, så er nettoresultatet ikke en bedre beskæftigelse, men flytning af arbejdsløshed og samtidig en overførsel af erhvervsvirksomhed fra privat til offentlig sektor. Det vil med garanti ikke styrke produktionens konkurrenceevne, og det videre perspektiv er så den gradvise undergravning af den danske produktions konkurrenceevne, som jeg nævnte før.

Nu siger ministeren godt nok, at sådan må det ikke gå, for det skal arbejdsmarkedsnævnene og eventuelt landsarbejdsmarkedsnævnet som superinstans sørge for. Ja men det kan jo slet ikke gå i praksis. Det vil ikke være muligt i praksis at sikre sig imod, at man i en nordjysk kommune bruger statstilskud til at starte produktion af en dippedut, som en lille virksomhed allerede layer i et nedlagt mejeri på Lolland-Falster. Det er ren teori at tro på, at man kan hindre sådan noget, hvis der først bliver lukket op for kommunal produktion. Vi har jo allerede set mange eksempler på, at den kommunale indsats for beskæftigelse af unge ledige og langtidsledige har kostet arbejdspladser i private virksomheder. Bare inden for de sidste par dage har jeg fået en strøm af eksempler fra kommuner landet over på, at det er sket, og de eksempler skal ministeren få at se i udvalget, hvis han tvivler på, hvad der allerede er i fuldt sving. Man er nemlig i fuld gang med for øjeblikket at flytte rundt på ledigheden, og det vil bare blive sat i system, hvis man gennemfører dette forslag om jobskabelse.

Der står i forslaget, og det blev også sagt af hr. Kaj Poulsen, at regeringens mål er at øge beskæftigelsen i private virksomheder. Vi er enige, men det er jo ikke, hvad der sker med dette forslag. Man flytter bare grænsen mellem privat og offentlig virksomhed og skaber nye og kunstige arbejdspladser, som alene kan eksistere i kraft af massive statslige

[Ellemann-Jensen]

løntilskud. Jeg skal da medgive, at i nogle situationer kunne der være en god idé i at yde midlertidigt tilskud til løsning af nogle opgaver, der ellers får lov til at blive liggende, men det må være, hvor det drejer sig om rent kommunale opgaver, og her må vi meget nøje diskutere, hvor vi så skal trække grænserne.

Vi vil altså gerne være med til at løse en række opgaver ved hjælp af penge, der ellers bare bliver givet til understøttelse, men vi vil ikke være med til en gradvis socialisering af dansk erhvervsliv med beskæftigelseskrisen som undskyldning.

Til slut et par ord om finansieringen af udgifterne ved de forslag, regeringen lægger frem i dag i sin såkaldte martspakke.

Vi tror, at regeringen meget kraftigt under vurderer de samlede omkostninger, og vi har med stor betænkelighed noteret os, at statsministeren ikke vil diskutere regningens størrelse eller regningens sammensætning, før der er spist op, som statsministeren har sagt. Det er en underlig indstilling, og det er en uforsvarlig indstilling. Regeringen erkender jo selv, at beskæftigelsesproblemet kun kan løses gennem en forbedring af den generelle økonomiske politik, alt andet er lapperier. Det fremgår også af arbejdsministerens fremsættelsestale her i dag, at regeringen erkender denne sammenhæng. Hvorfor i alverden lader regeringen så de overordnede økonomiske problemer sejle deres egen sø, mens man arbejder på lapperierne? Og hvorfor ønsker man ikke en debat om disse nye udgifters indpasning i den samlede udgiftspolitik? Regeringen bruger bare løs af penge, den ikke har. Det kan kun forværre de grundlæggende problemer i samfundsøkonomien, og dermed forværrer det også den arbejdsløshed, som man påstår man vil gøre noget ved.

Som det er fremgået, kan venstre ikke støtte forslaget om jobskabelse, selv om der da er elementer i det, som vi gerne vil diskutere nøjere i udvalget. Jeg skal henstille til ministeren, at han ikke, som han har sagt offentligt i debatten hidtil, binder pakken så tæt sammen, at de gode og positive ting, der måtte ligge i senere lovforslag, der skal diskuteres i dag, bliver tabt på gulvet, fordi regeringen partout vil have sin jobskabelsesordning igennem.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Dette lovforslag handler som bekendt om skabelse af job. Uvilkårligt kommer man til at tænke på, at dette er en usædvanlig hård fødsel. Lovforslaget blev, om end i en anden skikkelse, førstebehandlet den 5. maj 1981, og nu står vi så igen ved en førstebehandling af lovforslaget.

Der er på flere områder ændret i lovforslaget. Dels står der snart sagt på hver femte linje, at jobskabelsen skal foregå i eller i samarbejde med det private erhvervsliv, dels skal der nu ikke blot tages hensyn til lokale virksomheders konkurrenceforhold, men også til konkurrenceforhold på amts- og landsplan. Dette er det lykkedes de borgerlige partier at få gennemtrumfet i en tid, hvor de var interessante som samarbejdspartnere, og det var af hensyn til det private erhvervsliv; dermed har de faktisk fået formindsket de muligheder, der ellers lå i lovforslaget. Jeg skal ikke undlade at sige til hr. Ellemann-Jensen, at det i øvrigt var hans partifælle Knud Enggaard, der også talte om, at det var den rene og skære socialisme, og som var medvirkende til at få disse ændringer ind i loven.

Dog er der stadig væk nogle muligheder tilbage, som bestemt bør afprøves, og de muligheder hedder offentlig produktion med afsætning for øje.

Jeg skal ikke undlade at sige, at den politik, der bygger på offentlige besparelser af en størrelsesorden, der er direkte arbejdsløshedsskabende, er vi i SF fortsat stærke modstandere af. Det er og bliver helt grotesk, at sparerammer forhindrer ansættelse af folk, hvor der er brug for dem, til fordel for løsninger eller rettere sagt forsøg på løsninger, der er og bliver lappeløsninger.

På den anden side har vi indtil nu desværre ikke kunnet skabe det flertal, der skal til for at bryde med den politik. Da vi naturligvis ikke kan se på, at 100.000 unge mennesker hverken kan få job eller uddannelse, må og skal vi selvfølgelig være med til at se på, hvad der så er muligheder for. Det, der åbenbart, indtil nu i alt fald, stadig væk er en mulighed, er, at socialdemokratiet får deres handlingsplan, der vil give de 50.000 arbejdspladser, igennem. Jeg skal ikke komme nærmere ind på, om det nu er helt realistisk, men heri indgår i hvert fald dette forslag.

Når det er sagt, skal jeg også sige, at vi selvfølgelig regner med at få indflydelse, dvs. få forbedret planen, så der kommer flere i

[Lilli Gyldenkilde]

beskæftigelse, og ikke mindst drejer det sig om at få gjort klart, at der for kvindernes vedkommende, som jo udgør hovedparten af de unge ledige, må laves nogle positive særforanstaltninger.

Hovedreglen i forslaget er, at der skal være tale om varig beskæftigelse til overenskomstmæssig løn. Der er dog stadig væk det udestående, at forslaget § 14, stk. 2, indeholder baggrunden for løntrykkercirkulæret. Dette har været og er stadig en torn i dette forslag, som vi vil gøre hvad vi kan for at få pillet ud. Filosofien bag dette er jo, at de unge, hvis bare de får lavere løn end andre, nok skal få arbejde. Det er gang på gang fastslået, at sådan hænger tingene ikke sammen – sidst, men ikke mindst af dette lands statsminister i en udsendelse i fjernsynet.

Jeg gad nok vide, hvad der ville blive sagt herindefra, såfremt vi foreslog, at folketingsmedlemmer skulle have løn efter alder eller for den sags skyld efter indsats.

En anden hovedregel er, at det skal påvises, at der er tale om ekstrabeskæftigelse, så der ikke sker misbrug af ordningen. Jeg har set i dagspressen, at det især vil blive små virksomheder, der skal bruge denne ordning, og så bliver jeg nødt til at sige: ja men på disse små virksomheder er det ofte sådan, at der ikke er tillidsfolk, og det er ifølge forslaget tillidsfolkene, der skal kontrollere, at der bliver tale om ekstraordinære job. Det er nogle af de ting, vi bliver nødt til at se nærmere på.

For det tredje er det arbejdsmarkedsnævnet, der skal give grønt lys for disse ansøgninger, og der må selvfølgelig være en instans, hvor disse sager skal prøves. Men jeg skal ikke undlade at sige, at vi i SF er bange for, at det bliver et meget stift system, der ifølge sagens natur vil arbejde langsomt. Jeg kan godt se, at ministeren ved lovens udformning har prøvet at tage højde herfor ved at indsætte nogle tidsgrænser. Alligevel kan man godt være lidt bekymret, ikke mindst hvis der også skal til at være undersøgelser på lands- og amtsplan, før accept kan gives.

I øvrigt må jeg sige, at jeg forstår ikke helt angsten for, at der skal blive for meget kommunal produktion. Denne angst for konkurrence har man jo ikke f. eks. i forbindelse med egnsudviklingsstøtte.

Det sidste, jeg skal nævne i denne omgang, er, at der, så vidt jeg kan se, ikke er

indføjet ekstraordinære vægringsbestemmelser, men jeg vil godt bede arbejdsministeren forsikre mig om, at der ikke på nogen måde findes sådanne, for der har på et tidligere tidspunkt været tale om, at de skulle indføres. Jeg håber, de er taget ud af forslaget, det ser vi i hvert fald meget positivt på, men vi vil gerne have, at ministeren lige bekræfter det.

Lawaetz (FP):

De fem lovforslag, vi behandler i dag, burde nok have været behandlet under ét, for det er helt klart, at omkring disse forslag må der komme en politisk principdebat.

Jobskabelse er et meget trist ord. I en nøddeskal siger ordet jobskabelse, at landet er bragt i en helt elendig situation, så elendig, at det nødvendige antal arbejdspladser ikke kan skaffes på normal vis gennem sund konkurrencedygtig produktion, men at vi er kommet så langt ud, at det er nødvendigt at gribe dybt ind i den normale markeds mekanisme, dersom man vil undgå en katastrofe for omkring 70.000 unge.

Jeg må med største beklagelse over for landets borgere konstatere, at regeringens såkaldte økonomisk-politiske handlingsprogram, der skulle nedbringe betalingsbalanceunderskuddet, forbedre konkurrenceevnen, formindske arbejdsløsheden og bremse væksten i den offentlige sektor, totalt har slået fejl. Derfor er vi nu i den dybt alvorlige situation, hvor man med lys og lygte skal lede efter nye job med milliardudgifter til følge, med stor risiko for en yderligere og varig forøgelse af den offentlige sektor og med en lige så stor risiko for at lave en uhyggelig konkurrence over for det private erhvervsliv.

Det er svært at lovgive i en sådan klem situation. Kan det i det hele taget lade sig gøre? Kan det lade sig gøre at skaffe politisk flertal, og hvor skal milliarderne komme fra? Skal milliarderne senere skaffes på traditionel vis gennem forøgelse af skatter og afgifter, som betyder lavere real løn, større lønpres og mindre købeevne, som igen betyder mindre beskæftigelse, altså det stik modsatte af, hvad man gerne vil opnå?

Vi har intet, i hvert fald intet fornuftigt, hørt om den økonomiske konsekvenslovgivning. Er det ikke en helt forkert og hensynsløs situation, man stiller folketingets medlem-

[Lawaetz]

mer i? Man vil gerne, at vi med lukkede øjne og uden at vide, hvor pengene kommer fra, skal støtte forslag om udgifter. Tvinger det ikke et oppositionsparti til at gå imod, selv om man kan finde noget fornuftigt i intentionerne, og selv om man meget gerne vil medvirke til at bekæmpe den nationale og menneskelige ulykke, som den helt uacceptable arbejdsløshed er? Jeg får sikkert intet ordentligt svar, og det er således regeringens egen fejl, om martspakken får en ublid modtagelse.

Er der da noget godt i intentionerne bag disse krumspring for at skaffe kunstig beskæftigelse, når den planlagte, opreklamerede og stædigt gennemførte politik ikke har hjulpet, tværtimod? Ja, der er absolut noget fornuftigt og rigtigt bag lovforslagene, og fremskridtspartiet var det første, der førte den grundtanke frem, at det var mere økonomisk for samfundet og bedre og sundere for mennesker at lade dem foretage sig noget nyttigt i stedet for at betale milliarder i understøttelse for ingenting. Men vort såkaldte § 75-forslag om folks grundlovssikrede ret til arbejde ville man ikke diskutere. Man forsøgte blot at gøre grin med det i stedet for at tage en saglig debat, der måske dengang kunne have ført til en sundere martspakke end den, vi har i dag.

Men hvad blev i øvrigt resultatet af vort forkætrede forslag? Man husker statsministerens omtalte Århustale, hvor han gik ind på den samme tankegang. Man husker arbejdsministerens modstand mod sådanne frygtelige ideer. Ikke desto mindre er det intentionerne bag arbejdsministerens forslag, der ligger på bordet i dag. Går vi ud fra det, skulle der være grundlag for en debat.

Fremskridtspartiet er villigt til at gå ind i en saglig debat, men vi har fortsat en bekymring for, om regeringen også har mod og vilje til at gå ind i en uformel, saglig debat. Det er i hvert fald betingelsen for, at disse forslag skal komme længere end til folketingssalen. Vi håber, at vi har lov til at tro, at man denne gang vil tage fornuftigt på alle de skævheder, der også er i disse forslag, og som jeg gerne vil have lov til at komme tilbage til, og jeg vil tilsige en yderst saglig medvirken, hvis man kan opnå et positivt resultat i retning af det langt mere nøgterne, der ligger i vores § 75-forslag.

Mimi Stilling Jakobsen (CD):

Jeg kender ikke ret mange, der ikke synes, at det er bedre at gøre de passive penge, der i øjeblikket går til arbejdsløshedsunderstøttelse, til aktive penge, til lønninger. Jeg kender ikke nogen, der ikke synes, det er bedre at producere et eller andet konkret, noget, der kan sælges, noget, der kan bruges til noget, end bare at stå og bytte flasker rundt eller lave forskellige former for beskæftigelsesterapi i nogle produktioner. Det tror jeg alle er enige om; det mener statsministeren også, det mener arbejdsministeren også, så det er selvfølgelig også det, der ligger i forslaget her. Men der er jo en grund til, at det efterhånden har været omtrent halvandet år, fra statsministeren også kom frem til den erkendelse, og til vi i dag igen står med et forslag om jobskabelse i folketinget. Det er svært det her, for problemerne er ikke løst ved, at vi alle erkender, at det da ville være bedre; og enhver kan se det fornuftige i det, men problemernes løsning starter med den erkendelse.

Centrum-demokraterne har, som det vil være almindeligt bekendt, deltaget i forhandlinger om jobskabelsesforslaget allerede for et års tid siden, og det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi også dengang var kritiske, skeptiske over for, hvad det her kunne blive til. Kunne det overhovedet blive til noget? Hvor megen skade kunne det i givet fald gøre? Og hvor megen gevinst?

Et af kritikpunkterne gik på – det har flere ordførere i dag naturligt været inde på – at det er noget kunstigt noget, det her. At skabe job er der for så vidt kun én vej til, og det er ved at gøre det attraktivt for virksomhederne ved at stille dem i udsigt, at hvis de producerer den eller den vare, så kan den sælges, og så kan de tjene penge på det. Det er det, det drejer sig om. Har man ikke fra en virksomhedsleders side udsigt til profit, til fortjeneste, så er der faktisk ikke noget incitament til at sætte det i gang. Det er nu engang det privatkapitalistiske samfund, og det er det, vi lever med – efter nogles mening dårligt, efter nogles mening meget godt.

Det er altså den vej, CD også dengang foreslog. Vi sagde til regeringen allerede dengang, at socialdemokratiet tror på jobskabelse, tror på, at det kan skabe så og så mange job, 15.000, 17.000, måske 30.000 job, hvem

[Mimi Stilling Jakobsen]

ved? Det tror CD ikke meget på; til gengæld er socialdemokratiet vældig skeptisk over for, om det nu overhovedet nytter noget med erhvervsskattelettelser eller en anden erhvervs-politik. Det tror vi på. Ja men så må det være rimeligt, at begge parter får lov til at få afprøvet nogle af disse muligheder, og så må vi se, hvad der giver noget, og om begge dele måske i virkeligheden kan give noget.

Derfor stillede vi dengang som betingelse for vores tilslutning til jobskabelsesforslaget, at vi også prøver den anden vej, og at vi gør det samtidig; der må være en tidsoverensstemmelse med hensyn både til igangsættelse og til ikrafttræden af disse forslag. Vi nævnte dengang bedre investeringsfradragsmuligheder og bedre afskrivningsregler. Det er det ikke blevet til, og det er bl.a. på den baggrund, vi i dag må sige, at vi ikke bryder os om dette forslag. Det kan ikke stå alene. Der skal grundlæggende ændringer til, førend man kan lappe arbejdsmarkedspolitik på beskæftigelsessituationen, og det drejer sig om skattepolitik, erhvervspolitik og arbejdsmiljø. Derfor tror vi ikke meget på effekten af dette her. Derimod tror jeg på, at der vil være en hel del kommuner, der sætter noget i gang, og så har vi altså igen flyttet hegns-pæle, så har vi flyttet job fra den private til den offentlige sektor. Derfor tror jeg, at man nærmere kan karakterisere dette forslag som »jobflytning« end som »jobskabelse«.

Nu skal kommunerne ifølge et lovforslag, der kommer senere i dag, afsætte dobbelt så mange midler pr. indbygger til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, end de har skullet tidligere. Det gælder om, at vi får kradset nogle af disse penge ind igen, og lad os så se at få oprettet nogle job og noget produktion. Dermed har vi altså flyttet en udvikling til kommunerne fra den private sektor, som efter vor mening klarer disse opgaver langt bedre end en kommune, som ikke er egnet til at løse den slags opgaver, og som faktisk heller ikke har så meget begreb om det.

Vi er altså bange for, at jobflytningen vil ske fra den private til den offentlige sektor, men vi er også bange for, at jobflytningen vil ske fra én gruppe beskæftigede eller ubeskæftigede til en anden, og vi føler, at der ikke i forslaget er nogen særlig garanti for, at dette ikke vil ske. Og så holder det argument ikke mere, man brugte dengang: ja men her-

regud, hvis der ikke kommer nogen i arbejde ved det her, så koster det ikke noget! Det gør det altså alligevel, hvis nettovirkningen ikke bliver bedre. Hvis man faktisk får nogle mennesker i beskæftigelse, men samtidig sender andre ud i ledighed, så koster det her noget, og så har vi ikke fået ret meget ud af det.

Lone Dybkjær (RV):

Arbejdsministeren sagde, da han fremsatte det her forslag og den øvrige del af marts-pakken, at han forventede, at der var mange, der ville sige, at de var skuffede. Jeg skal ikke gå ind på denne diskussion, kun sige, at det selvfølgelig bl.a. kræver, at man har et par forventninger til nogle ting. Jeg vil ikke komme med nogle særlig kritiske bemærkninger i den anledning, derimod med et par kritiske bemærkninger til lovforslaget af mere generel karakter.

Problemet er, at vi jo ikke kan særordne os ud af krisen. Det vil sige, at det er afgørende med den generelle økonomiske politik, og før man får en fornuftig generel økonomisk politik, kan vi naturligvis ikke forbedre beskæftigelsen virkelig alvorligt.

Det andet kritiske, jeg godt vil sige til det her, er, at der ikke er taget fat på de generelle administrative problemer, vi har inden for hele denne sektor. Det drejer sig om problemer inden for arbejdsformidlingen, det drejer sig om problemer i forbindelse med dagpenge, og det drejer sig om problemerne med koordination mellem ordningerne, koordination mellem undervisnings- og arbejdsministerium. Løst kan man ikke sige at problemerne er. Der er altså ikke taget fat på nogen af de meget grundlæggende problemer, vi her står over for. En yderligere kritisk bemærkning er, at her får vi en ny knopskydning på det administrative apparat, som i forvejen har svært ved at fungere.

Når dette er sagt – jeg synes, det er nødvendigt med disse kritiske betragtninger som indledning – vil jeg sige, at det radikale venstre finder, det er nødvendigt, at man laver nogle særforanstaltninger på nuværende tidspunkt. Vi er nødt til at lave nogle særordninger, og vi er specielt nødt til at lave nogle særordninger for de unge, hvad marts-pakken selvfølgelig også er et udtryk for.

[Lone Dybkjær]

Om lovforslaget vil jeg sige, at problemet naturligvis er, som adskillige ordførere har været inde på det, grænsedragningen og forholdet mellem den offentlige og den private sektor. Jeg vil godt understrege, at vi finder det fuldstændig afgørende for dette forslag og for vores holdning til det, at vi får gang i den private sektor. Man kan her henvise til de økonomiske vismænd, som siger, at hvis vi varigt skal løse landets problemer, så sker det ved, at der kommer gang i den private sektor. Det fører til, at vi vil lægge meget stærk vægt på licitationsordninger, sådan at vi også ad den vej får jobbene over i den private sektor.

Da det nu er ungdomsarbejdsløshed, vi beskæftiger os med, vil jeg godt i udvalget eller ved en diskussion her have vurderet, om man ikke skulle overveje kun at lade jobskabelsesordningen gælde for unge under 25 år. Det er en ungdomsarbejdsløshedspakke, vi behandler, og jeg synes derfor, det kunne være en idé, at man overvejede, om den skulle være forbeholdt de unge.

I stedet for en generel revisionsparagraf vil vi gerne have, at loven udløber i løbet af et par år efter, at den er sat i værk. Derved sikrer vi på en anden måde en diskussion om tingene, og fremfor alt får vi i højere grad organisationerne gjort medansvarlige, også i de kommende forhandlinger om hele spørgsmålet om de unge arbejdsløse og om de unges løn, som jo hidtil ikke har kunnet klares gennem organisationerne.

Endvidere synes vi, at det i forbindelse med denne ordning kunne være nyttigt, at man overvejede, om man kunne pille et amt ud og give det en eller anden form for særstatus. Mange siger jo, at det er bureaukratiet, der, alt andet lige, ødelægger ordningerne. Vi har en masse gode ideer, men de bliver i virkeligheden blokeret administrativt. Vi vil derfor i forbindelse med dette lovforslag overveje, om man kan lave en – hvad skal jeg kalde det? – amtsforsøgsordning, hvor man giver særstatus, hvor man laver jobskabelse på mere utraditionel vis vedrørende godkendelsesordninger og det administrative apparat i det hele taget.

Som konklusion vil jeg sige, at vi vil gå positivt ind i et udvalgsarbejde, men unægtelig være kritiske på en række punkter. Vi vil have sikkerhed for eller vil specielt være koncentrerede om, hvorvidt man kan regne

med, at dette vil føre til beskæftigelse primært i den private sektor, for det er det, der vil være afgørende på længere sigt for den generelle økonomiske politik.

Waldorff (VS):

Regeringen har sagt, at martspakken er den samlede indsats imod ungdomsarbejdsløsheden, som man anser det for nødvendigt at få igennem, ellers vil man gå af.

Dertil er at sige for det første, at det er helt oplagt, at sagen er vigtig nok til, at en regering kan gå af på det. Jeg har svært ved at se, hvordan en socialdemokratisk regering med god samvittighed kan blive siddende i en situation, hvor man ikke kan komme igennem med en indsats imod arbejdsløsheden.

Det andet, der er at sige til det, er, at det er synd, at denne martspakke ikke er bedre, end den er, og det vil være ret svært at forklare, hvorfor man lige præcis vælger at gå på det, når man ikke er gået på så meget andet. Man anser det for en helhed; det gør vi ikke.

VS har en anden holdning til, hvordan man bekæmper arbejdsløshed. Den har vi diskuteret tit, og den er nok så konkret. Den er i hvert fald på en række områder så langt fra regeringens holdning, at vi ikke gør os nogen forestillinger om, at vi skulle kunne blive enige om en eller anden helhed. Derfor tager vi stilling til de enkelte forslag i denne martspakke, der er kommet, og støtter det, vi kan støtte; så må man finde stemmer til resten andre steder. I den forbindelse vil jeg godt nævne, at hele den stribe af ansøgninger, der ligger i finansudvalget – måske med en enkelt undtagelse – er noget, vi kan gå ind for. Det nævner jeg bare, fordi dem kommer vi jo ikke til at diskutere i forbindelse med denne martspakke, ikke i salen i hvert fald.

Og så om selve det her forslag om jobskabelse. Det er klart, at det er det vigtigste forslag i hele pakken, og princippet i forslaget er efter vores mening helt rigtigt. Situationen er den, at lønarbejderne har behov for en bedre og en udvidet produktion, som ikke bliver tilgodeset i dag, en lang række behov på trafikområdet, vedrørende energi, sunde fødevarer, tøj og alt muligt andet. Den private kapital synes, det for tiden er mere fordel-

[Waldorff]

agtigt at investere i statsobligationer og andre ting end at investere i arbejdspladser. Af den grund går 300.000 mennesker arbejdsløse, og derfor – det er den konklusion, vi er enige med regeringen i – er det nødvendigt at starte egentlig offentlig produktionsvirksomhed. Det er et område, som helt oplagt vil kunne betyde meget, hvis man sætter meget ind på det, og det vil betyde meget for kampen imod arbejdsløsheden.

Det er bare synd, at det, regeringen foreslår, er noget, man må være meget skeptisk over for, dels med hensyn til, om det faktisk vil virke sådan, at en massiv offentlig produktion sættes i gang, dels fordi man kombinerer disse ideer med en række indgreb imod lønarbejdernes rettigheder.

Med hensyn til det første vil jeg nævne den meget centrale og oven i købet styrkede rolle, man giver arbejdsmarkedsnævnene med hensyn til at vurdere, om kommunerne må sætte en produktion i gang, hvor man reelt giver arbejdsgiverorganisationerne, brancheorganisationerne, mulighed for at bremse kommunale projekter, og det uanset om de får støtte eller ej. Det betyder for mig at se, at man har drevet hensynet til de private virksomheder og deres brancher så vidt, at vi må se i øjnene, at en egentlig perspektivrig offentlig produktion er meget usandsynlig med den rolle, arbejdsmarkedsnævnene får. Men det vil vi meget gerne diskutere. Vi mener i virkeligheden, at de private får hånds- og halsret over jobskabelsesprojekterne.

Det andet er den tilskudspolitik, man følger. Vi mener, at der efterhånden er meget godt belæg for at sige, at hvis man giver tilskud til oprettelse af arbejdspladser, så betyder det i meget vid udstrækning en omfordeling, en nedlæggelse af eksisterende job til fordel for nye job med statslig støtte. Det gælder, hvad enten det er private arbejdsgivere, som kan stoppe tilskuddet ned i lommen, eller det er kommunerne, amtskommunerne, som på den måde kan komme ud over udgiftsrammerne, og som på den måde må fyre folk eller undlade at ansætte dem på normale, overenskomstmæssige betingelser, men i stedet tage folk ind med statslig støtte.

Den sidste ting, som på sin vis er det værste, er, at man opretholder ideen om en ungarbejderløn eller det, der kan blive til en ungarbejderløn. Jeg mener, vi har fået et

klart løfte fra socialdemokratiet om, at det her er overenskomststof. Hr. Hans Jørgen Jensen sagde det meget tydeligt i radioen for en lille måneds tid siden: regeringen vil ikke én gang til gå ind og lovgive om lønvilkårene. Det er det, man gør her. Jeg anser det for et klart løftebrud, og det er fuldstændig uacceptabelt.

Chr. Christensen (KrF):

Kristeligt folkeparti har tidligere været inde i drøftelser om dette lovforslag og også medvirket til en ændring af det tidligere udkast.

I bemærkningerne til lovforslaget om jobskabelse hedder det bl.a.:

»Lange ledighedsperioder nedsætter arbejdsevnen. Arbejdserfaringer og uddannelse holdes ikke ved lige. Der sker en stadig indsnævring af de arbejdsopgaver, den ledige kan påtage sig.«

Jeg mener, det er en meget realistisk beskrivelse af den langtidslediges vilkår og en god begrundelse for, at der må sættes ekstraordinært ind fra samfundets side for at hjælpe dem, der er kommet i den situation.

Regeringens forslag til afhjælpning af langtidsarbejdsløsheden må derfor undersøges seriøst. Det samme er selvfølgelig tilfældet med de forslag, regeringen har fremsat til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. Derfor kan vi helt tilslutte os bemærkningerne i lovforslaget, når det hedder:

»Den store ungdomsarbejdsløshed betyder, at mange vil forlade skolesystemet uden at opnå den selvtillid, som beskæftigelse giver, og uden at få mulighed for at tilpasse sig de normer, der gælder for at kunne begå sig på en arbejdsplads.«

Kristeligt folkeparti ser derfor positivt på foranstaltninger, der fører til, at først og fremmest ungdomsledigheden bliver afskaffet ved, at de unge enten får tilbud om arbejde eller får tilbud om at gå ind i en uddannelse.

Vi er enige med regeringen i, at udvidelsen af beskæftigelsen for at nå denne målsætning i videst muligt omfang skal ske i den private sektor, og vores stilling til forslaget vil bl. a. afhænge af, i hvor høj grad dette lykkes. Det er da muligt, at der ved samarbejde mellem private virksomheder og offentlige myndigheder kan skabes noget fornuftigt, men kan man igennem lovbestemmelserne om arbejds-

[Chr. Christensen]

markedsnævnene forhindre, at der sker en konkurrenceforvridning imellem det private erhvervsliv og det offentlige? Det er et af de spørgsmål, vi betragter som ret alvorlige.

Situationen er alvorlig for de unge, og den er også alvorlig, fordi dette lovforslag koster mange penge. Derfor er vi nødt til kritisk at vurdere forslaget virkninger. De er meget vanskelige at bedømme, for det afhænger i høj grad af erhvervslivets vilje til at gå ind i opgaverne, og arbejdsgivernes gode vilje afhænger igen af, om virksomhederne kan klare opgaverne, og om det kan betale sig økonomisk. Disse overvejelser skal de ind i på et tidspunkt, hvor overvejelserne hos mange går i retning af, hvornår de er nødt til at dreje nøglen om, eller hvornår de er nødt til at afskedige de næste medarbejdere. Det er bemærkelsesværdigt, at der i regeringens forslag er ringe forståelse for, at det egentlige problem består i, at virksomhederne har for lidt at lave, og at de derfor tøver med at påtage sig en 2-3-årig forpligtelse til at uddanne en elev eller en lærling.

Vi erkender, at alle veje må undersøges med det sigte at få de unge i arbejde eller uddannelse, og når det gælder om at sikre de unge beskæftigelse i erhvervslivet, er den bedste vej efter vor opfattelse at give erhvervslivet sådanne vilkår, at det kan betale sig at producere. Hvis troen på, at det kan betale sig at investere i produktion, kan genskabes, så vil behovet for arbejdspladser opstå naturligt, og så kan vi få de unge i arbejde både længerevarende og meningsfyldt, både i beskæftigelse og i uddannelse.

Det er et problem, når staten går ind og yder økonomisk støtte til oprettelse af nye arbejdspladser. Så bliver følgen let den, at bestående arbejdspladser udkonkurreres, fordi de ikke har tilsvarende økonomiske forhold.

Der er mange spørgsmål, der dukker op i forbindelse med dette lovforslag. Tiden tillader ikke, at vi går i dybden nu, men det kunne dog være interessant at få at vide under debatten her, hvordan forslagene skal finansieres, specielt jobskabelsesforslaget. Hvorfra kommer pengene? Skal det ske over afgiftsforhøjelser eller skatteforhøjelser, eller vil regeringen snakke om begrænsninger i statens udgifter for at finansiere denne vigtige opgave?

Vor tro på værdien af de uddannelsesmæssige forslag, der kommer, er større end på de beskæftigelsesmæssige og specielt da på dette lovforslag her. Vi betragter de 5 forslag i denne marts-pakke som en udfordring til folketingets partier, og vi vil gå ind i udvalgsarbejdet om de enkelte forslag ud fra den holdning, at noget effektivt må der gøres, og at det må gøres snart, men det skal gøres på den rigtige måde, og her lader dette forslag meget tilbage at ønske.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg vil gerne takke det store flertal af ordførere, der i dag har erklæret sig villige til, ikke bare om det foreliggende lovforslag, men også om de øvrige forslag i det samlede kompleks af initiativer fra regeringens side til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, at optage realistiske drøftelser i folketingsudvalget for at nå resultater. Jeg synes, denne positive holdning her ved første behandling er glædelig. Så må man jo kun håbe, at de mange smukke ord kan omsættes til noget praktisk, og det tror jeg også vil ske.

Jeg sagde for nylig i et interview, der blev læst som en trussel mod folketinget, at jeg var optimistisk med hensyn til modtagelsen her i folketingsalen, og den optimisme synes jeg førstebehandlingen her har bekræftet at der var grund til at have. Jeg synes imidlertid, der kan være grund til at forklare, hvordan regeringen vurderer de samlede initiativer.

Vi kommer ikke til folketinget og siger: vi har i alle henseender den rigtige, den definitive, den endelige løsning på problemerne. Vi kommer til folketinget og siger, at i første omgang mener vi, det er nødvendigt at lave en effektiv ordning til fremskaffelse af lære- og praktikpladser. Vi mener, at det er nødvendigt at skaffe det nødvendige antal erhvervsuddannelsespladser. Vi mener, at det er nødvendigt at styrke kommunernes muligheder for at gå ind og skabe beskæftigelse. Vi mener også, at det er nødvendigt at se på ordningen for de langtidsarbejdsløse. Og endelig vil vi give mulighed for at anvende de mange penge, der i dag anvendes til arbejdsløshedsunderstøttelse, aktivt, til at skabe nye job. Men kan man i folketinget finde forslag, der med sikkerhed giver den samme effekt, så er vi selvfølgelig parate til at diskutere

[Arbejdsministeren]

det. Kan men derimod kun i folketinget blive enige om at sige nej uden at pege på noget som helst, der giver en tilsvarende effekt, at sætte i stedet, så bliver situationen helt uholdbar, ikke bare for regeringen, men for det folketing, der sidder på nuværende tidspunkt. Det har ikke noget at gøre med trusler, det har noget at gøre med en realistisk erkendelse af, at sådan er situationen. Det er uholdbart både for regering og for folketing, hvis ikke der allerede nu bliver taget skridt til at bekæmpe arbejdsløsheden, ikke mindst blandt de unge.

Jeg vil gerne sige til hr. Kaj Poulsen, at jeg var meget enig med ham, da han sagde, at der ligger rige muligheder for den private sektor i forbindelse med dette forslag. Med den private sektor tænker jeg ikke bare på, at mange virksomheder, som jo i dag har ledig kapacitet, vil have interesse i i et samarbejde med andre at løse opgaver, hvilket nu bliver muligt, fordi der er penge med i spillet. Med den private sektor tænker jeg også på, at private selv kan tage initiativ til at få arbejde udført.

Jeg tror, det var fru Grethe Fenger Møller, der bebrejdede mig, at der i lovforslaget står, at enhver kan benytte denne ordning; det er jo næsten helt udansk, at man ikke skal være medlem af en organisation eller sidde i en kommunalbestyrelse eller på andre måder have akkreditiverne i orden for at kunne skabe arbejdspladser.

Regeringen har den modsatte opfattelse. Det bør være åbent for enhver, der vil sætte arbejde i gang, at gøre det, også uden at man har brev fra en eller anden organisation eller offentlig instans på forhånd. Det kan være idrætsforeninger, det kan være Friluftsrådet, det kan være iværksættere, der vil starte produktion af nye produkter, som ikke hidtil har været produceret her i landet, eller det kan være kommuner, der i samarbejde med private virksomheder sætter noget i gang. Jeg synes, at der bør være en bred mulighed for alle i lokalsamfundene til at benytte ordningen her. Jo mere vi taler om administrative problemer og begrænsninger og definitioner osv. i denne forbindelse, jo mere er vi med til at hæmme den folkelige forståelse for, at nu skal der gøres en indsats for at bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden og arbejdsløsheden i det hele taget.

Jeg vil gerne understrege en anden ting, hr. Kaj Poulsen var inde på, nemlig det synspunkt, at vi med dette forslag ikke giver støtte til personen, men til, at et bestemt stykke arbejde udføres, altså vi giver støtte til en regulær arbejdsplads. Jeg synes, det er et meget vigtigt princip at holde sig for øje.

Jeg vil gerne sige til fru Grethe Fenger Møller og gennem hende også til det konservative folkeparti, at jeg både ved den første reaktion fra partiets side og her i dag har været meget glad over den holdning, vi møder hos de konservative, nemlig at ville tale realistisk om, hvad der kan gøres her og nu for at bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden. Det er klart noget, vi har noteret os med stor glæde, også når man tænker på, hvordan andre elementer i firkløveret har udtalt sig over for offentligheden. Det skal i hvert fald ikke lastes de konservative, at de på dette punkt – nu skal man jo ikke udstrække rosen længe, end den kan bære – har vist sig konstruktive.

Jeg vil gerne sige til fru Grethe Fenger Møller og andre ordførere, der har været inde på spørgsmålet om, hvorvidt arbejdsmarkedspolitiske initiativer, lokale beskæftigelsesinitiativer, fremskaffelse af lære- og praktikpladser, uddannelsespladser osv., kan erstatte en almindelig aktivitetsstimulerende økonomisk politik, at det er min opfattelse, regeringens opfattelse, socialdemokratiets opfattelse, at det kan de selvfølgelig ikke. De kan være et led i en aktiv, beskæftigelsesfremmende økonomisk politik – ikke et uvæsentligt led, men heller ikke hovedandelen. Vi kan have nok så mange gode og velfungerende arbejdsmarkedsordninger, men hvis den almindelige aktivitet i samfundet falder, bliver belastningen på disse ordninger for stor, og så nedsættes deres effektivitet. Så dér behøver der ingen uenighed være os imellem.

Jeg er villig til med fru Grethe Fenger Møller og andre at diskutere de forskellige begreber, der indgår i lovforslaget. Nogle af dem, fru Grethe Fenger Møller var mest skeptisk over for, er i øvrigt kommet ind på initiativ af arbejdsmarkedets parter. Det kan jo være, at vi ved en nærmere klarlægning i udvalget kan rydde disse misforståelser af vejen.

Fru Grethe Fenger Møller siger, det er meget vigtigt, at der sikres en merbeskæftigelseseffekt, og det er jeg enig med hende i,

[Arbejdsministeren]

og det gælder alle vore forslag. Vi må sikre, at ingen mister deres arbejde ved, at nogle andre sættes i gang, og regeringen vil meget gerne diskutere, om de kriterier, der er stillet op, er tilstrækkeligt effektive eller vi kan indføre en endnu bedre kontrol med, at dette merbeskæftigelseskrav opfyldes.

Når jeg nu har sagt noget pænt om fru Grethe Fenger Møller, er jeg nødt til at sige, at det falder mig uendelig meget sværere at sige noget positivt til hr. Ellemann-Jensen. For at bruge et af tidens udtryk: der var ikke meget luft under stråhatten i det indlæg, vi hørte fra hr. Ellemann-Jensen her i dag.

Den tanke, som lokale venstrefolk over hele landet har fremført med betydelig styrke, om at give de lokale samfund, kommunerne, mulighed for at sætte noget positivt, noget regulært i gang for de penge, som staten alligevel udbetalte til arbejdsløshedsunderstøttelse, blev betegnet som en kunstig tankegang, en tankegang, der ikke kunne bruges til noget som helst.

Vi fik at vide, at den eneste måde, man kunne klare problemerne på beskæftigelsesmæssigt, var gennem skattelettelser til erhvervslivet. Jeg vil gerne sige til hr. Ellemann-Jensen, at vi er positive over for lettelser af erhvervslivets vilkår på disse områder, men vi tror, at der i supplement hertil er behov for, at man lokalt kan sætte regulære job i gang, regulære arbejder i gang til gavn for lokalbefolkningen, for de penge, der i dag udbetales i understøttelse.

Hr. Ellemann-Jensen sagde med rette, at der er en regning, der skal betales, og det har flere andre ordførere også været inde på. Regeringen er indstillet på, at der er en regning, der skal betales, og regeringen vil lægge forslag frem til, hvordan denne regning skal dækkes ind. Det gælder på enhver restauration, hvor man nyder et måltid mad, at folk ved, når de spiser menuen, at på et eller andet tidspunkt kommer regningen. Den kommer ved kaffen.

Regeringen fører ingen bag lyset. Regeringen har nøjagtigt sagt, hvad dette forlag koster, men regeringen er selvfølgelig parat til at diskutere, hvordan regningen skal betales. Vi vil selvfølgelig, inden disse ting er afklaret, fremlægge vores forslag.

Det er jo ikke bare på dette område, at der er en regning, der skal betales. Også på landbrugsområdet er der en regning, der skal

betales. Man kunne ønske sig, at hr. Ellemann-Jensens ønske om, at man ikke fremlagde forslag uden samtidig at anvise økonomisk dækning, også udstrakte sig til landbrugsområdet. Har vi ikke på det område hørt milliardønske efter milliardønske fra venstres side? Lægger man hertil hr. Ellemann-Jensens egne skatteforslag, så har man en stor, udækket milliardregning, som partiet venstre i al beskedenhed aldrig har anvist nogen form for dækning af.

Jeg håber selvfølgelig ikke, at hr. Ellemann-Jensens holdning betyder, at et parti som venstre, som jo lokalt spiller en betydelig rolle, på forhånd har sagt: vi vil slet ikke diskutere, hvordan lokalsamfundene kan drages ind i bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden. Vi sidder og forhandler med partiet venstre på en positiv og konstruktiv måde, bl.a. i de kommunale organisationer, og en strøm af venstreborgmestre fra venstrestyrede kommuner kommer ind og siger: kan vi ikke gøre det, kan vi ikke gøre det, kan vi ikke gøre det? På denne baggrund er det fantastisk at opleve en mur af mangel på forståelse fra partiet venstre, når det gælder Christiansborg.

Jeg vil sige til fru Lilli Gyldenkilde, at det er rigtigt, at vi ikke nåede eller ikke har haft evne til at løse problemet vedrørende de unges aflønning på beskæftigelsesarbejder. Fru Lilli Gyldenkilde ved fra offentligheden og fra de drøftelser, vi også har haft direkte med SF, at jeg har prøvet. Jeg har opfordret organisationerne både fra kommunal side og fra faglig side til at sætte sig sammen for at klare dette problem. Det er desværre ikke lykkedes, idet begge parter har meddelt, at for indeværende aftaleperiode er udløbet, er der ingen mulighed for, at man kan gøre noget ved denne sag. Det gør selvfølgelig, at den bekendtgørelse, vi hidtil har kendt, må løbe videre indtil udløbet af indeværende aftaleperiode. Men kan der findes andre løsninger, så er vi selvfølgelig parate til at diskutere dette spørgsmål.

Jeg vil i øvrigt sige, når man nu bruger udtryk som løntrykkerbekendtgørelse osv. om arbejdsdirektørens fastlæggelse af særlige lønvilkår, at man skal ikke glemme, at den løn, som de unge får, er normallønssatsen for voksne på det almindelige arbejdsmarked. Der er altså ikke med arbejdsdirektørens bekendtgørelse indført en særlig ungdomsløn,

[Arbejdsministeren]

overhovedet ikke. Man har simpelt hen anvendt den almindelige lønsats på det store, private arbejdsmarked.

Fru Lilli Gyldenkilde var inde på spørgsmålet, om der ville komme særlige vægringsbestemmelser. Dertil kan jeg svare nej.

Fru Lilli Gyldenkilde rejser spørgsmålet, om arbejdsmarkedsnævnet bliver for stift. Jeg kan kun sige, at det håber jeg bestemt ikke at det gør, og vi har indført tidsgrænser for at forhindre det.

I øvrigt vil jeg sige fru Lilli Gyldenkilde tak for hendes positive indlæg her i dag.

Hr. Lawaetz vender tilbage til det forslag, som fremskridtspartiet har fremsat. Med al ære og respekt vil jeg sige, at det forslag om opfyldelse af grundlovens § 75 ikke har megen forbindelse med det lovforslag, vi i dag har til behandling, men det kan vi jo drøfte siden hen.

Jeg håber, at fru Mimi Stilling Jakobsens lidt negative indlæg i dag ikke dækker over en total mangel på vilje til at gå ind og diskutere tingene i udvalget. Jeg forstod på centrum-demokraterne sidste forår og i begyndelsen af efteråret, at kunne vi i øvrigt løse de problemer, der har været nævnt her, så var ideen om at bruge pengene aktivt en god idé og noget, man kunne gå ind for. Sådan vælger jeg også at fortolke fru Mimi Stilling Jakobsens indlæg her i dag.

Fru Lone Dybkjær peger med rette på behovet for koordinering og administrativ forenkling. Jeg tror, vi skal bruge noget af tiden i forbindelse med den endelige ungdomsgarantiordning, som vi skal tage stilling til til efteråret, til at sikre, at vore administrative systemer fungerer sammen. Undervisningsministerium, arbejdsministerium, kommuner, stat, private, arbejdsmarkedsnævn osv., hele dette apparat, som er stillet over for en hidtil uset vanskelig opgave, skal bringes til at fungere mere smidigt sammen. Jeg mener imidlertid ikke, at dette forslag i sig selv er udtryk for – som jeg tror fru Lone Dybkjær sagde det – knopskydning på en uacceptabel måde, men det er klart, at selvfølgelig er der problemer her.

Jeg skal slutte med at sige tak til hr. Waldorff for støtten til regeringens mange aktstykker i finansudvalget. De er en meget væsentlig del af det initiativ, vi her lægger frem.

Endelig skal jeg sige tak til hr. Chr. Christensen fra kristeligt folkeparti, der gentog,

hvad kristeligt folkeparti allerede sagde til os sidste forår: at hvis man kan finde løsninger på de praktiske problemer, og hvis man kan se det som et led i en almindelig aktivitetsstimulerende økonomisk politik, så er kristeligt folkeparti positivt over for dette forslag.

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg vil da gerne sige tak til arbejdsministeren for de venlige bemærkninger. Jeg synes også, at vi er kommet længere, som jeg sagde i min ordførertale, end vi var i januar-februar måned. Vi har fået en fornuftig løsning på lære- og praktikpladsproblemet, ser det ud til, og vi har også, tror jeg, mulighed for at blive enige om de uddannelsesmæssige foranstaltninger, som kommer.

Men det jeg synes der er særlig grund til at sige tak til arbejdsministeren for, er den bekræftelse, ministeren gav på, at denne marts pakke fra regeringens side ikke er ment som et enten-eller, men at den er et forhandlingsoplæg fra regeringens side, således at vi nu får mulighed for gennem udvalgmøder eller andre former for forhandlinger at finde ud af, om vores fælles interesse i at få bekæmpet eller afskaffet arbejdsløsheden kan bære så langt, at vi kan bøje os mod hinanden trods de forskellige ideologiske opfattelser, vi har. Det synes jeg er meget væsentligt, og det er vel afgørende for, om der er en parlamentarisk mulighed for at komme videre i denne sag.

Arbejdsministeren var inde på, at det, man kunne gøre gennem marts pakken, var at træffe forskellige hjælpeforanstaltninger, og at man ligesom kan bruge arbejdsmarkedspolitikken som et supplement. Det er rigtigt. Jeg synes også, at den måde, man laver hjælpeforanstaltninger på i forbindelse med lære- og praktikpladsforslaget, er den rigtige måde, for dér gør man det til noget ekstraordinært, noget tidsbegrænset, noget, der afvikler sig selv.

Det, som vi fra konservativ side er bekymrede for, er, som jeg også var inde på i første omgang, at man vil bruge jobskabelsesforslaget som et middel til at lave en afgørende ændring i den private sektors produktion derved, at den bliver mere og mere kommunalt, rettet – på en sådan måde, at det ikke kan gøres om igen, og at vi ender med en løsning, der indebærer en permanent kommunal produktion. Det er vi ikke begejstrede

[Grethe Fenger Møller]

for. Hvis vi skal have en eller anden form for jobskabelse, så er det for os afgørende, at hensigten ikke er at flytte produktion fra private virksomheder over i kommunerne, men at jobskabelsesordningen klart præciserer, hvordan man kan sikre sig, at betingelserne bliver overholdt, således at vi faktisk støtter det private erhvervsliv.

Der er nogle uklarheder i lovforslaget, men ministeren ved godt, at det er meget svært for os med den begrænsede taletid at komme nærmere ind på disse ting her.

F.eks. siger man i bemærkningerne til lovforslagets § 6, stk. 2, at forslaget sigte er at udvide kommunernes mulighed for at iværksætte kommunal produktion med afsætning for øje. Men denne bestemmelse er jo i strid med lovforslagets § 3, der siger, at arbejdet så vidt muligt skal udføres af eller i samarbejde med private virksomheder. Jeg håber, der i udvalgets drøftelser eller under et samråd er mulighed for at få en afklaring af dette spørgsmål. Jeg mener også, det er vigtigt at få diskuteret, hvad »så vidt muligt« i § 3 betyder.

Jeg tror, vi har en mulighed for at drøfte nogle af disse ting positivt. Jeg tror, det er vigtigt, at man laver en grundig forberedelse, hvis dette forslag på en eller anden måde skal igennem, og at man også følger den henstilling, der er kommet fra landsarbejdsnævnet om, at ikrafttrædelsesdatoen ændres.

Spørgsmålet er altså, om vi under udvalgsbehandlingen vil være i stand til at lægge vores ideologi bort, således at vi kan finde frem til en løsning, som er tilfredsstillende for alle parter.

Ellemann-Jensen (V):

Ministeren fandt ikke, der var meget luft under stråhatten. Til gengæld har jeg næsten kun fundet luft under ministerens stråhat. Jeg ved ikke, hvad der er værst.

Ministeren kunne dog notere, at vi alle sammen har en vældig positiv holdning til det at gøre noget ved ungdomsarbejdsløsheden – det er jo ikke til at komme uden om – og så siger ministeren meget pænt, at nu håber han, det omsættes i realiteter. Ja, det er så sandelig da op til ministeren. Her bliver man beklemmt efter at have kigget under ministerens stråhat i debatten her i dag, for ministeren har endnu en gang bekræftet sit meget fjerne og teoretiske forhold til virkeligheden.

Ministeren skal ikke undre sig over, at der er venstreborgmestre rundt omkring, der gerne vil hoppe på den idé med jobskabelse i kommunerne, mens vi i partiet synes noget andet. Hvis jeg var borgmester i Hjørring, så ville jeg også blæse på, hvad det kostede f.eks. borgmesteren og de andre dernede i Maribo, hvad jeg satte i gang af beskæftigelsesprojekter. Jeg ville interessere mig for at løse mine problemer i Hjørring, og jeg ville blæse på Maribo. Men vi sidder nu engang herinde for at forsøge at tage et helhedshensyn og bl.a. sikre os, at det ikke er den dygtigste borgmester, der får skubbet problemerne over på mindre dygtige borgmestre. Derfor er vi nødt til at tage meget alvorligt på det problem, at man stjæler arbejdspladser fra hinanden.

Ministeren kan ikke komme uden om de mange eksempler, vi allerede kender, på, at man ved de foranstaltninger, der er gennemført, allerede har taget arbejdspladser væk. Der var f.eks. den lille virksomhed dernede i det sønderjyske, hvor en mand havde fundet ud af at lave plasticbeholdere, som rige mennesker kunne putte deres tomme spiritusflasker i. Han havde 32 ansatte. Så startede en kommune et andet sted i landet som led i et ungdomsarbejdsløshedsprojekt produktion af plasticbeholdere til at smide spiritusflasker i. I dag har den private mand 2 ansatte tilbage. Det er den slags eksempler, vi ikke kan forhindre, uanset hvor mange besynderlige kontrolmekanismer vi sætter ind. Det er teoretisk snak alt det andet, hr. minister.

Ministeren sagde smukke ord om, at alle skal kunne lave arbejdspladser, og drillede fru Grethe Fenger Møller lidt med, at det skulle være noget særligt dansk. Ja men sådan er det jo i dag – eller rettere sådan var det, inden det begyndte at blive sådan, at man undergravede mulighederne for, at arbejdspladser og virksomheder opstod dér, hvor en idé blev til virkelighed. Ideen og muligheden for at afsætte den under nogle frie markedsforhold var det, der skabte arbejdspladser, og ikke lokkende løfter om et eller andet stort statstilskud. Lad os da komme tilbage til den situation. Det er her, vi igen kan skabe mulighed for, at der bliver skabt arbejdspladser, at der bliver skabt beskæftigelse, ved at skabe økonomisk grundlag for, at arbejdspladser kan gro naturligt frem. Vi har lagt mange forslag frem, bl.a.

[Ellemann-Jensen]

om gennemgående saneringer af erhvervsbeskatningen, for at gøre dette muligt. Ministeren har afvist det. Han kommer her i dag med nogle bemærkninger om, at det er der også en regning på, og at den vil vi jo ikke betale. Det siger ministeren så tit, men det bliver det ikke rigtigere af. Vi har gjort opmærksom på, hvor vi kan finde de penge. Ministeren er uenig med os, han ønsker ikke at finde penge ved hjælp af de besparelser, vi har peget på. Det er ministerens gode ret at være uenig med os, men lad så være med at komme og beskyldte os for, at vi ikke er villige til at betale regningerne, bare fordi vi vil betale dem på en anden måde.

Ministeren siger, at regningen kommer altid ved kaffen. Nu er jeg formentlig ikke så erfaren en værtshusgænger, som ministeren er, og jeg har yderligere det problem, at det er mig selv, der skal betale, men jeg har nu gjort det til en god regel, før jeg går ind og begynder at kræve ind af menuen, at kigge i pengepungen for at se, hvad jeg har at disponere over. Hvis ministeren gør det i denne sag, så vil han opdage, at pengepungen er tom.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det kunne være, man skulle være opmærksom på, hvad hr. Ellemann-Jensen her siger, for her var der da mulighed for at lave noget jobskabelse som tallerkenvaskere. Jeg skal ikke opretholde mig ret meget ved det.

Det, jeg skal opholde mig lidt ved, er to ting, som arbejdsministeren bemærkede. Det ene var, at der ikke er nogen ekstraordinære vægringsbestemmelser, hvilket jeg er glad for at vi fik fastslået. Det andet er, at ministeren sagde – jeg citerer frit efter min hukommelse –: ingen må fyres på grund af jobskabelsesordningen, og der er givet nogle problemer i den forbindelse omkring kontrolleringen af, at det ikke sker, som må drøftes videre. Det har jeg mærket mig, og det vil jeg meget gerne, hvis der bliver mulighed for det, drøfte videre.

Der er blevet talt en del om regninger her på det sidste, og jeg kunne forstå på det, arbejdsministeren sagde, at den socialdemokratiske gruppe vist ikke er færdig med at drøfte, hvordan man vil skaffe pengene til regningen. Jeg kan da for mit eget partis ved-

kommende sige, at vi er heller ikke færdige med de drøftelser.

Det er nemlig ikke ligegyldigt, hvor man skaffer pengene fra. Jeg bemærker, at ifølge Information fra i dag, er der både i LO og i socialdemokratiet enighed om, at det ikke er ligegyldigt, hvor pengene kommer fra. Hvis jeg må have lov til at citere fra Information fra i dag, hvor der står:

»Jens Risgaard Knudsen mener, ligesom LO, at afgiftsforhøjelser kan modvirke de beskæftigelsesfremmende forslag, og at det ikke er afgørende, om underskuddet på statsbudgettet er et par milliarder større eller mindre i de kommende år, hvis blot beskæftigelsen bliver forbedret.«

Det er ord, som jeg i alt fald kan skrive under på. Som jeg tidligere har sagt, er vi heller ikke færdige med at drøfte regningsbetalingen.

I øvrigt må jeg sige, at i forbindelse med dette forslag er der i hvert fald meget lidt, der skal betales, fordi en del penge jo tages fra dagpengene og fra bistandsloven. Men hvis dette bliver kædet sammen med landbruget, som ministeren i øvrigt også gjorde det i sine bemærkninger, så er det klart, at vi må drøfte regningsbetaling. Jeg går ud fra, at alle er klar over, at det er vi også indstillet på, men vi er altså ikke færdige med at drøfte, hvor pengene skal komme fra. I alt fald er det helt givet, at hvis det kommer til at betyde, at man laver underbeskæftigelse i andre sektorer på grund af afgiftsforhøjelser og sådan noget, så er vi lige vidt, om ikke værre stillet, end vi var tidligere, og det kan vel ikke være meningen.

Lawaetz (FP):

Jeg vil godt sige tak til arbejdsministeren, fordi vort forslag vedrørende grundlovens § 75 for første gang blev omtalt elskværdigt, uden at Kunta Kinte blev trukket ud af buret. For øvrigt ville jeg aldrig sige – og har ikke sagt – at arbejdsministeren eller andre har stjålet vores idé. Jeg sagde, at intentionerne bag var de samme. Man må, selv om man nødt vil give fremskridtspartiet for megen hæder, medgive os, at det var første gang, man kom med den idé. Men vi har ingen eneret på den.

Hr. Kaj Poulsen udtrykte sin begejstring. Det er vel nok lidt svært, men han siger det

[Lawaetz]

jo på en pæn facon. Der kan vel aldrig, selv hos den bedste socialdemokrat, være en udtalt begejstring for, at det er nødvendigt at lave jobskabelse.

Hvis der skal komme noget fornuftigt ud af det, er der nok en hel del ting, der skal revideres. Nogle af bremseklodserne skal væk.

Lad mig først nævne et lidt forslidt udtryk: »meningsfyldt arbejde«. Efter min opfattelse er det i sig selv ganske enkelt sundere og mere meningsfyldt at bestille noget fremfor at gå og drive og være udsat for alle slags fristelser. Blot det at kunne gå hjem med en lønningspose med noget i, som man har tjent, må være meningsfyldt. Jeg er glad for, at statsministeren i Krydsild forleden var inde på den samme tankegang: at man må tage det arbejde, der måtte være, og være glad til.

En uenighed, som naturligvis kommer frem i debatten, og som er tilbagevendende, hænger sammen med et af arbejdsministerens ofte gentagne udtryk: »den på området gældende løn«. Også dér må man tage en debat for at få dette til at skride. Det er ikke nødvendigt, at en ung langtidsledig kommer ud og starter på 60 kr., hvis områdets normale løn er på 60 kr. Han kan godt starte på minimumsløn og endda være glad til. Det er nogle af de skævheder, som jeg mener vi skal drøfte.

En anden ting, som nok også er svær, er at definere – andre har været inde på det –: hvad er et nyt job? Det er nok svært at finde nogle regler for det. Man kunne tænke sig, at hvis virksomheden med 7 mand antager nr. 8, så er det jobskabelse, men hvordan sikrer man sig, at virksomheden ikke fyrer en af de gamle, når der er gået en måned eller to? Sådan er der en lang række ting, som vi kommer til at drøfte både kritisk og sagligt.

Jeg har tidligere sagt, at det er vi med på. Det er op til regeringen, til arbejdsministeren, til hr. Kaj Poulsen, om det bliver en saglig drøftelse eller det bliver en stædig fastholden ved det, der er lagt på bordet. Hvis det bliver det sidste, så tvivler jeg på, at der kan komme et godt resultat ud af det.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg tager ordet, fordi jeg føler mig lidt skidt tilpas, hver gang hr. Lawaetz drager sammenligninger med det forslag vedrørende grundlovens § 75, som fremskridtspartiet har fremsat et par gange, men ikke har turdet komme med siden, og sammenligner det med dette jobskabelsesforslag.

Jeg vil give hr. Lawaetz ret så langt, at det, der formentlig har været hensigten også med fremskridtspartiets forslag, er at benytte pengene, vi udbetaler til understøttelse, aktivt, men det, vi drøfter her, og det, vi drøftede i forbindelse med forslaget om grundlovens § 75, det er midlerne, det er midlerne til at bruge disse penge aktivt. Her må jeg altså sige, at jeg vil tro, forslaget vedrørende § 75 kunne bruges, hvis der var en dæmpet militærmusik i baggrunden. Det var et forslag om at gøre det danske arbejdsmarked til et delvist slavemarked. Det er det, vi har taget afstand fra. Derfor føler jeg mig altså utilpas, når hr. Lawaetz drager sammenligninger. Det er muligt, at målene ligner hinanden, men midlerne er så langt fra hinanden, som sort og hvidt er.

(Kort bemærkning).

Lawaetz (FP):

Jeg ville godt have lagt op til at afslutte denne vores gamle debat i al fredelighed. Nu kom der alligevel et enkelt ord frem fra magasinet, som jeg ikke kan lide. Derfor bliver jeg nødt til at gentage, at det er intentionerne, det kommer an på. Vi skal bruge milliardbeløbene til noget fornuftigt. Hr. Kaj Poulsen skal ikke lede i sit ordforråd eller finde frem i gamle referater af folketingets forhandlinger, hvilke udtryk man har brugt. Lad os begrave det. Hold op med det! Det, jeg har sagt hele tiden, er, at der bør opstå en saglig debat. Der er også noget fornuftigt i det, fremskridtspartiet kommer med. Hvis man kunne anerkende det, så kunne vi også gå ind på at diskutere de forskellige enkeltheder i det foreliggende lovforslag.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Jeg kan godt forstå, at hr. Kaj Poulsen vrider sig. Men han kan ikke komme uden om, at den grundlæggende idé i den såkaldte jobskabelse er så barok og så kunstig, at den

[Ellemann-Jensen]

kun kan komme ét sted fra, nemlig fra frem-skriftspartiets start.

Waldorff (VS):

Arbejdsministeren kom nemt om ved diskussionen om en ungarbejderløn og løntrykkerbekendtgørelsen. Han sagde til SFs ordfører, at vi, altså regeringen, ikke har nået at få løst problemerne omkring lønforholdene for de unge. Begge parter på arbejdsmarkedet har sagt, at man ikke ville forhandle det før ved næste overenskomst, og derfor, siger arbejdsministeren, er vi nødt til at videreføre løntrykkerbekendtgørelsen – som arbejdsministeren altså ikke kan lide bliver kaldt løntrykkerbekendtgørelsen, men det kaldes den altså. Det er en helt igennem dårlig argumentation, for det er principielt ikke et lovgivningsanliggende. Hvis de to parter, nemlig Specialarbejderforbundet og kommunerne, finder, at det ikke er noget, man ønsker at forhandle om midt i en overenskomstperiode, så er det ikke regeringens opgave at komme og sige: ja men så skal vi videreføre en bekendtgørelse, som siger, at de unge skal have lavere løn end andre. Det er jo det, der er tilfældet. Man kan nok så meget tale om, at det er en normal sats. Det, der er tale om, er, at de unge, der bliver ansat på beskæftigelsesprojekterne, får en løn, som ligger under, hvad de ville kunne få på en normal arbejdsplads i det samme geografiske område. Det er det, det handler om, og det er dér, løntrykkeriet begynder at kunne komme ind.

Argumentationen bliver særlig tynd, når man kommer til et nyt forslag, som hedder forslag til lov om jobskabelse, og som man selv påberåber sig handler om at oprette almindelige arbejdspladser, og man så stadig væk siger, at her skal vi operere med en lavere løn for de unge. Der er ikke nogen som helst argumentation, som kan forsvare det, specielt ikke når man selv påberåber sig, at det skal føre til varige arbejdspladser. Man er her i gang med at skabe et begreb, som er en egentlig ungarbejderløn, der vil virke som splittelse inden for de faglige organisationer, inden for arbejderklassen som sådan. Derfor må det selvfølgelig afvises.

Jeg synes, det er betænkeligt – men måske ikke så overraskende – når fru Grethe Fenger Møller og arbejdsministeren begynder at falde hinanden om halsen og sige: lad os dog

enes om at lægge ideologierne bort. Det, det betyder, er selvfølgelig: lad os blive enige om ikke at diskutere andre visioner end lige præcis de perspektiver, som man er vant til at diskutere. Det betyder: lad os diskutere på de eksisterende betingelser, lad os diskutere ud fra virksomhedernes aktuelle interesser. Det er det, der forstås ved at lægge ideologierne bort.

Det er det samme, når hr. Ellemann-Jensen siger, vi ikke skal komme og lave kunstgreb. Vi skal lade arbejdspladserne gro naturligt frem, siger han. Hvordan får man arbejdspladserne til at gro naturligt frem? Vi laver erhvervsskattelettelse. Ih, hvor er det naturligt at få arbejdspladser til at gro frem på den måde!

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Hr. Waldorff antydede, at arbejdsministeren og jeg var ved at falde hinanden om halsen. Det er ikke tilfældet, og hvis vi skulle gøre det, ville det i hvert fald ikke finde sted her. Men jeg synes egentlig, at både arbejdsministeren og jeg har en sundere opfattelse. Hr. Waldorff siger, at det nærmest er noget pladder, at man skal lægge ideologierne bort. Jeg synes, det er rigtigt. Jeg synes, det er rigtigt at ville diskutere på de aktuelle betingelser. De aktuelle betingelser er, at vi har en enorm arbejdsløshed, at vi har tendenser til stigende arbejdsløshed, at ungdomsarbejdsløsheden stiger. Det er vi ud fra vores forskellige ideologier enige om er et enormt samfundspøblem. Vi siger så: o.k., vi vil godt prøve at se, om vi kan finde nogle midler, således at vi kan få klaret dette problem.

Det er da klart, at når arbejdsministeren kommer med et lovforslag om jobskabelse, hvori der indgår forslag om kommunal produktion og afsætning osv., så er det baseret på arbejdsministerens ideologi, og når jeg og det konservative folkeparti går imod den kommunale produktion, så er det, fordi det er i strid med vores ideologi. Vi tror på det private erhvervsliv, men selv om vi er fundamentalt uenige på dette punkt, er vi alligevel så meget ansvarlige parlamentarikere, at vi ikke siger nej til at diskutere, om der kunne findes et eller andet grundlag, hvorved man kunne sikre, at det blev til hjælp for det private erhvervsliv. Hvis man kunne få regerin-

[Grethe Fenger Møller]

gen til ligesom at vende om på nogle af bemærkningerne, så det kom op at stå foran, at det er det private erhvervsliv, der skal have støtte, at det er dér, de unge og de arbejdsledige skal placeres, så synes jeg, det er godt, og så synes jeg, at det faktisk er meget udmærket at diskutere på de aktuelle betingelser.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

For at forebygge enhver misforståelse skal jeg med det samme sige, at der er ingen, der falder mig om halsen. De fleste er nødt til at springe opad.

Fru Grethe Fenger Møller og hr. Waldorff er inde i en interessant diskussion om ideologier. Hr. Waldorff ved selvfølgelig som god marxist, at ideologier er det blændværk, den herskende klasse skaber og som forhindrer en realistisk erkendelse af de faktiske forhold, og derfor skal hr. Waldorff selvfølgelig være den første til at rose fru Grethe Fenger Møller for at ville kaste ideologierne til side. Marxistisk parentes slut.

Lad mig tale om realiteterne. Når fru Grethe Fenger Møller, socialistisk folkeparti, det radikale venstre, centrum-demokraterne, kristeligt folkeparti, socialdemokratiet osv., alle ud fra hver deres udgangspunkt, i dag har sagt, at de er parate til at snakke om, hvad der kan gøres, så er det ikke, fordi de opgiver deres holdninger, som kan være meget forskellige, så er det ikke, fordi de ikke på forhånd ved, at det kan være svært at nå et resultat, som forbinder så vidt forskellige holdninger indbyrdes, men så er det, fordi de er overbeviste om den grundlæggende tankegangs rigtighed, nemlig at give lokalsamfundet mulighed for at sætte arbejde i gang for de penge, der ellers skulle udbetales som understøttelse.

Det er også et svar til hr. Ellemann-Jensen. Jeg ved ikke, hvad jeg bryder mig mindst om, hr. Ellemann-Jensen som livstræt skolemester eller hr. Ellemann-Jensen som bidende ironiker, men jeg vil med det samme sige, at der er intet i dette forslag om jobskabelse, der har sit udgangspunkt i fremskridtspartiets idéverden. Forslaget om jobskabelse – man kan lide ordet, eller man kan ikke lide ordet – stammer fra de tallose debatter, der er ført over hele landet mellem venstrefolk og socialdemokrater, mellem små virksomheder, sportsforeninger, fagforeningsfolk, folk,

der er aktive i ungdomsarbejdet, og almindelige borgere, der er bekymrede for tingene, om spørgsmålet: var det ikke muligt at sætte de ledige i gang med at lave noget fornuftigt, vi har brug for i lokalsamfundet? Var det ikke muligt at kaste nogle af alle disse snærende bånd af sig og så komme i gang med at lave noget? Derfra stammer tanken om jobskabelse. Det er et folkeligt forslag. Jeg ved godt, det ikke er et argument, der bider på hr. Ellemann-Jensen, men det er altså baggrunden for forslaget.

For at tage et argument, der bider mere på hr. Ellemann-Jensen, vil jeg sige, at det er et forslag, som også er meget inspireret af OECD. Noget af det, OECD går varmest ind for at medlemslandene skal gøre, er at gennemføre forslag à la jobskabelsesordningen. Det vil hr. Ellemann-Jensen, som jo er mere optaget af OECD end af den folkelige debat, få at vide, hvis han sætter sig ind i det materiale, der til eksempel lå til grund for det store møde mellem arbejds- og beskæftigelsesministrene her i begyndelsen af marts måned i år i Paris.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Arbejdsministeren taler ved siden af. Jeg ved ikke, hvad grunden er, men ministeren vil åbenbart slet ikke høre, at der i mit første indlæg netop var en anerkendelse af, at der kan være en lang række opgaver, som det vil være rimeligt ved hjælp af nogle af de mekanismer, man arbejder med her, at få løst ved hjælp af de midler, der ellers bare udbetales til passiv understøttelse. Jeg sagde: så må vi trække de grænser. Jeg er bange for, at når ministeren bare overhører det, bare tromler videre og ikke vil tale om den realitet, jeg lagde frem dér, så er det, fordi han aldeles ikke er interesseret i det. Det, han er interesseret i, er at få flyttet sine hegnspæle. Det, vi er imod, er, at den produktion, der i dag hører hjemme i den private sektor, bliver startet i kommunale virksomheder. Det er der ingen fornuft i. Det er ikke rimeligt, at man hiver skattepenge ud af nogle eksisterende virksomheder og så bruger dem til at konkurrere de virksomheder ned med. Det er det, vi ikke vil være med til. Men der kan være andre opgaver. Lad os snakke om dem, hvis ministeren reelt er interesseret i alt det, han har

[Ellemann-Jensen]

stået og talt om her – hvis ikke det, han er interesseret i, i virkeligheden bare er at få flyttet nogle hegnsplæ imellem privat og offentlig sektor i Danmark. Man får en mistanke, når man hører den meget unuancerede måde, ministeren diskuterer på her.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det den 11. februar 1982 nedsatte udvalg vedrørende lovforslag til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdstilbud til ledige.

(Lovforslag nr. L 173. Fremsat 31/3 82).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Søren B. Jørgensen (S):

Loven og ideen med at tilbyde folk, der har gået ledige i en vis periode, et stykke arbejde i ni måneder, har nu efterhånden virket i 3½ år, og denne foranstaltning skal ikke ses isoleret, men som et af de initiativer, der i de senere år har været taget for at nedbringe arbejdsløsheden her i landet. Det egentlige formål med denne foranstaltning har været og er stadig væk, at de langtidsledige skal have mulighed for at bevare en vis tilknytning til arbejdsmarkedet og dermed arbejdsøvn.

Jeg er opmærksom på, at der er nogle, der har kritiseret ordningen, og den kritik forstår jeg ikke helt, for resultaterne indtil nu er ikke så ringe, som nogle vil gøre dem til. Selvfølgelig skal vi, efterhånden som vi får erfaringer med loven, forbedre den dér, hvor det

er muligt, og det er da også det, det foreliggende lovforslag tilsigter.

Siden lovens tilblivelse og frem til 1. januar i år er der ikke færre end 64.000, der har fået tilbud om et job, og de 47.000 har modtaget et sådant job. Jeg tror ikke, at disse 47.000 er utilfredse med ordningen. Det materiale, vi hen ad vejen har modtaget, viser, at det trods alt heller ikke er en helt ringe del, der, efter at de ni måneder er gået, er kommet i beskæftigelse. I den forbindelse skal det også anføres, at efter at vi i juni sidste år forhøjede støtten, er det antal arbejdsledige, som det private arbejdsmarked har antaget, steget meget markant, nemlig fra 800 i første halvdel af 1981 og til 2.700 i anden halvdel.

De ændringer, der foreslås nu, mener jeg kan trække i samme retning. Det gælder såvel de to måneders undervisning, der nu bliver mulighed for, som en forhøjelse af støttestørrelse. Når vi nu skal koncentrere os om ungdomsarbejdsløsheden, finder jeg også, at den differentierede støtte, der er omtalt i lovforslaget, er rimelig, og jeg håber, at især det private erhvervsliv vil være opmærksomt på denne ændring.

I forbindelse med det sidste lovforslag diskutererede vi spørgsmålet om merbeskæftigelse, og også i forbindelse med loven om arbejdstilbud har der i tidens løb været en offentlig debat herom. Med mellemrum har der også været rejst kritik af, at der i tilknytning til ansættelse af langtidsledige med tilskud er sket afskedigelser af fastansatte medarbejdere. Arbejdsministeren har været inde på problemet. Jeg finder naturligvis, at noget sådant ikke er rimeligt, og det bør ikke forekomme. Derfor vil jeg godt i forbindelse med dette lovforslag spørge ministeren – hvis det ikke kan besvares her, kan vi få svaret i udvalget – hvad han vil gøre for, at det ikke sker, og hvilke muligheder man i dag har for at hindre det.

Fra flere kommuner har vi fået henvendelse om det vanskelige ved at skaffe placementsmuligheder for de langtidsledige. Det er vi klar over er et problem. Jeg vil finde det naturligt – hvad forslaget også indeholder – at der er mulighed for, at staten kan aftage flere end de 10 pct., som loven foreskriver, dér, hvor der findes store statsvirksomheder.

Jeg er opmærksom på, at arbejdsministeren nu har taget kontakt med kommunerne,